

טיוטת חוק שמירת הניקיון (הוראת שעה) (תיקון מס' 2), התשפ"א-2021 - הסמכת ועדת

השרים לענייני חקיקה

הצעה להחלטה

מחליטים :

- א. לאשר עקרונית את טיוטת חוק שמירת הניקיון (הוראת שעה) (תיקון מס' 2), התשפ"א-2021, המצ"ב.
- ב. להסמיך את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר על דעת הממשלה את נוסחה הסופי של הצעת החוק שתוגש לכנסת.
- ג. בהתאם לסעיף 81(ג) לתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת לקצר את תקופת ההנחה ולהקדים את הדיון בהצעת החוק.
- ד. בהתאם לסעיף 88(ב) לתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת להתיר את הקריאה השנייה בהצעת החוק ביום הנחתה על שולחן הכנסת.

דברי הסבר

רקע כללי

החוק המוצע נועד להאריך את תוקפו של חוק שמירת הניקיון (הוראת שעה), התשע"ג-2013, אשר היה צפוי לפקוע בסוף דצמבר 2020, לתקופה נוספת של שלוש שנים. בפועל הוארכה תקופת תוקפו של החוק מכוח סעיף 38 לחוק יסוד: הכנסת בשל התפזרות הכנסת עד לראשית יולי 2021. הארכת הוראת השעה, על פי התיקון המוצע, תאפשר מתן תמיכות לרשויות מקומיות חלשות לשם ביצוע טיפול במפגעי פסולת והקמת תשתיות לטיפול בפסולת ברשויות מקומיות, וכן מתן סיוע, לתקופה שלא תעלה על שנתיים, בהסדרת הטיפול השוטף בפסולת ברשויות מקומיות.

לאור לוחות הזמנים שנותרו עד לפקיעת הוראת השעה, נדרש לאשר את הצעת החוק על-מנת לאפשר את הגשתה לכנסת באופן מיידי.

תקציב

הצעת החוק תאפשר המשך מתן תמיכות מהקרן לשמירת הניקיון שהוקמה לפי חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984, לרשויות מקומיות בדירוג למ"ס 1-5, כפי שנעשה בשנים האחרונות. להחלטת הממשלה המוצעת אין, כשלעצמה, השלכה על ההיבט התקציבי.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר הפנים – לא התקבלו הערות.

שר האוצר – הועברה עמדת אגף התקציבים כמפורט בחוות הדעת המשפטית הנלווית.

החלטות קודמות של הממשלה

לא רלוונטי.

עמדת היועץ המשפטי למשרד

אין מניעה משפטית לקבל את ההחלטה.

סיווגים

סיווג ראשי: 07חקיקה ממשלתית

תחום פעולה עיקרי: 05תשתיות וסביבה

מוגש על ידי השרה להגנת הסביבה

י"ג בתמוז התשפ"א
23 ביוני 2021

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה: הצעת חוק שמירת הניקיון (הוראת שעה) (תיקון מס' 2), התשפ"א-2021

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

הצעת ההחלטה מסמיכה את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר את נוסח הצעת החוק על דעת הממשלה. כמו כן, מוצע כי הממשלה תבקש מוועדת הכנסת לקצר את התקופות לפי סעיפים 81(ג) ו-88(ב) לתקנון הכנסת.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

אין קשיים משפטיים. הוראת השעה היתה אמורה לפקוע ב-31/12/2020, והופץ תזכיר חוק להארכתה. עם פיזור הכנסת הוארך התוקף מכוח סעיף 38 לחוק-יסוד: הכנסת, ועתה מבקשים לחדש את המשך תהליך החקיקה. לעניין הסתייגות משרד האוצר, מדובר בהסתייגות לתוכן הצעת החוק, שתידון בוועדת השרים לענייני חקיקה. אין בה כדי למנוע כשלעצמה את קבלת החלטת הממשלה.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

היועץ המשפטי למשרד הפנים – לא התקבלו הערות.
היועץ המשפטי משרד האוצר – נוכח עמדת אגף התקציבים כי אין מקום להאריך את הוראת השעה במתכונת המוצעת, אלא לצורך השלמת ביצוע החלטות שהתקבלו עד כה, ספק אם יש צורך בהארכת תוקף הוראת השעה. ככל שאכן יש הכרח משפטי, ניתן להאריך את התוקף לתקופה קצרה יותר.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אין מניעה משפטית לקבלת הצעת ההחלטה.

איריס שליט	מ"מ היועצת המשפטית למשרד להגנ"ס	22.6.21	חתימה
שם	תפקיד	תאריך	

טיוטת חוק

א. שם החוק המוצע

חוק שמירת הניקיון (הוראת שעה) (תיקון מס' 2), התשפ"א-2021

ב. מטרת החוק המוצע, הצורך בו, עיקרי הוראותיו והשפעתו על הדין הקיים

החוק המוצע נועד להאריך את תוקפו של חוק שמירת הניקיון (הוראת שעה), התשע"ג-2013, אשר היה צפוי לפקוע בסוף שנת 2020, לתקופה נוספת של שלוש שנים. בפועל הוארכה תקופת תוקפו של החוק מכוח סעיף 38 לחוק יסוד: הכנסת בשל התפזרות הכנסת עד לראשית יולי 2021, ומוצע להאריך את התוקף עד לסוף שנת 2023. הארכת הוראת השעה, על פי התיקון המוצע, תאפשר מתן תמיכות לרשויות מקומיות חלשות לשם ביצוע טיפול במפגעי פסולת והקמת תשתיות לטיפול בפסולת ברשויות מקומיות, וכן מתן סיוע, לתקופה שלא תעלה על שנתיים, בהסדרת הטיפול השוטף בפסולת ברשויות מקומיות.

ג. השפעת החוק המוצע על החוק הקיים

החוק המוצע מתקן את חוק שמירת הניקיון (הוראת שעה), התשע"ג-2013, ומאריך את תוקפה של הוראת השעה האמורה עד ליום 31 בדצמבר 2023.

ד. השפעת החוק המוצע על קבוצות אוכלוסייה מסוימות

החוק המוצע נועד לסייע לרשויות מקומיות חלשות, המשויכות לאשכולות 1 עד 5 בדירוג הלמ"ס, ולתושביהן. יצוין כי חלק ניכר מהרשויות המקומיות החלשות הן במגזר הערבי.

ה. השפעת החוק המוצע על התקציב

החוק המוצע מאפשר מתן תמיכות מהקרן לשמירת הניקיון המנוהלת במשרד להגנת הסביבה מכוחו של חוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984, למטרות נוספות על אלה שנקבעו בחוק האמור, לתקופה נוספת של שלוש שנים.

ו. השפעת החוק המוצע על התקן המנהלי של המשרד היוזם, משרדים אחרים ורשויות אחרות.

לא רלוונטי.

ז. הערות משרדי הממשלה להצעת החוק

בהצעת החוק הוטמעו שינויים בעקבות הערות של משרד המשפטים ומשרד הפנים.

ח. עמדת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט כלכלי)

המשנה ליועמ"ש לממשלה אישר כי אין מניעה משפטית להביא את טיוטת החוק לאישור ועדת השרים לענייני חקיקה.

ט. להלן נוסח טיוטת החוק המוצע ודברי הסבר

טיוטת חוק מטעם המשרד להגנת הסביבה:

טיוטת חוק שמירת הניקיון (הוראת שעה) (תיקון מס' 2), התשפ"א-2021

תיקון סעיף 1 1. בחוק שמירת הניקיון (הוראת שעה), התשע"ג-2013¹, בסעיף 1 –

(1) ברישה, במקום "ט"ז בטבת התשפ"א (31 בדצמבר 2020)" יבוא "י"ט בטבת התשפ"ד (31 בדצמבר 2023)";

(2) בפסקה (1), בפסקת משנה (ב) המובאת בה, במקום "לפרסום האחרון לאפיון רשויות מקומיות וסיווגן לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה, שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, וסיוע, לתקופה שלא תעלה על שנה אחת" יבוא "לדירוג הלמ"ס, וסיוע, לתקופה שלא תעלה על שנתיים", ובסופה יבוא "לעניין זה, "דירוג הלמ"ס" - הפרסום האחרון לאפיון רשויות מקומיות וסיווגן לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה, שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה".

דברי הסבר

סעיף 11 לחוק שמירת הניקיון, התשמ"ד-1984 (להלן – החוק) שכותרתו "ייעוד כספי היטל הטמנה", קובע כי בקרן לשמירת הניקיון אשר הוקמה לפי החוק, ינוהל חשבון נפרד לכספים המתקבלים מהיטל ההטמנה שמשלמים מפעילי אתרים לסילוק פסולת (להלן – חשבון ההיטל).

עוד קובע הסעיף, כי כספי חשבון ההיטל ישמשו לפיתוח, הקמה וייעול של אמצעים חלופיים להטמנת פסולת שפגיעתם בסביבה פחותה מזו של ההטמנה ועידוד השימוש בהם. לצד מטרות עיקריות אלה נקבעו בחוק מטרות נוספות, אשר ניתן להקצות להן מימון מיתרת כספי חשבון ההיטל, והכול לפי תנאי סעיף 11 לחוק. בשנת 2013 חוקק חוק שמירת הניקיון (הוראת שעה), התשע"ג-2013 (להלן – הוראת השעה), אשר הוסיף מטרות נוספות שלהן ניתן להקצות מימון מכספי חשבון ההיטל, ככל שנותרה יתרה מכספי היטל ההטמנה בשנה מסוימת.

עוד נקבע בהוראת השעה כי הסכום המיועד למטרות הנוספות לא יעלה על 35% מכספי היטל ההטמנה שהתקבלו באותה שנה, וזאת חלף מגבלה בשיעור של 25% מהכספים כאמור, אשר היתה קבועה בחוק ערב כניסתה לתוקף של הוראת השעה. בשנת 2017 הוארך תוקפה של הוראת השעה בחוק שמירת הניקיון (הוראת שעה)(תיקון), התשע"ז-2017, עד יום ט"ז בטבת התשפ"א (31 בדצמבר 2020). בשל התפזרות

¹ ס"ח התשע"ג, עמ' 205; התשע"ז, עמ' 990.

הכנסת בסוף שנת 2020 הוארך תוקפו של החוק לפי סעיף 38 לחוק יסוד: הכנסת עד לראשית יולי 2021. במהלך השנים האחרונות נמצא כי ברשויות המקומיות החלשות, קיימת תשתית חסרה ביותר של אצירה, איסוף ופינוי של פסולת, שאינה מספקת מענה מינימלי לצרכי התושבים. הארכת תוקף הוראת השעה נועדה לאפשר לרשויות המקומיות החלשות לצמצם את הפער שקיים ביניהן לבין מרבית הרשויות המקומיות. לפיכך, מוצע להאריך את תוקפה של הוראת השעה בשלוש שנים נוספות כך שזה יסתיים ביום י"ט טבת תשפ"ד (31 בדצמבר 2023).

בנוסף, מוצע לקבוע כי תקופת הסיוע שיינתן לרשויות מקומיות המשויכות לאשכולות 1 עד 5 בדירוג הלמ"ס לצורך הטיפול השוטף בפסולת, תעמוד של שנתיים במקום על שנה אחת, כפי שקבוע כיום בהוראת השעה. זאת לאחר שנמצא כי פרק זמן של שנה אחת אינו מספק לצורך שיפור ההתמודדות של הרשויות האמורות עם הטיפול השוטף בפסולת וזאת במיוחד נוכח משבר הקורונה בשנה האחרונה.